

INFOFICHE - ENERGIEGEMEENSCHAPPEN

Facilitator "Energiedelen en Energiegemeenschappen"

Sinds 30 april 2022 erkent de Brusselse wetgeving¹ betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt het bestaan van een nieuwe speler op de elektriciteitsmarkt: de energiegemeenschap.

1. Wat is een energiegemeenschap?	1
2. Waarom een energiegemeenschap oprichten?.....	2
3. Wie kan lid zijn van een gemeenschap?	3
4. Welke activiteiten kunnen door een energiegemeenschap worden uitgevoerd?	4
5. Hoe creëer je een energiegemeenschap?	5
6. De oprichting van een gemeenschap vergemakkelijken	7

1. WAT IS EEN ENERGIEGEMEENSCHAP?

De energiegemeenschap is een **nieuwe speler** op de energiemarkt.

Het stelt niet-professionele energieactoren - burgers, overheden en bedrijven - in staat samen een rol te spelen op de energiemarkt en activiteiten uit te voeren die tot nu toe waren voorbehouden aan de traditionele spelers op de energiemarkt (voornamelijk energieleveranciers en grote producenten).

Om een energiegemeenschap op te richten, moet met name een **rechtspersoon worden** opgericht², waarvan de vorm vrij is (vzw, coöperatieve vereniging, enz.) en waarvan het hoofddoel is **ecologische, sociale of economische voordelen te** bieden aan haar leden of aan het grondgebied waarop zij actief is, en niet zozeer financiële winst te genereren.

Deelname aan een energiegemeenschap is gratis en vrijwillig. Zij is gebaseerd op objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria. De energiegemeenschap is **autonoom**, zowel ten opzichte van haar individuele leden als ten opzichte van externe actoren. Deze autonomie wordt gegarandeerd in de statuten van de gemeenschap.

In Brussel zijn er **3 soorten** energiegemeenschappen:

1. De hernieuwbare-energiegemeenschap
2. De lokale energiegemeenschap
3. De energiegemeenschap van burgers

De specifieke kenmerken van deze 3 soorten energiegemeenschappen worden in deze infofiche toegelicht.

¹ [Ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt](#) ("OELEK").

² Of een bestaande rechtspersoon gebruiken en zijn statuten aanpassen aan de eisen van de OELEK.

2. WAAROM EEN ENERGIEGEMEENSCHAP OPRICHTEN?

Tot nu toe was de enige mogelijkheid voor een Brusselse consument om toegang te krijgen tot lokaal geproduceerde en hernieuwbare elektriciteit een individuele investering in een hernieuwbare productie-installatie³. Maar dat is om verschillende redenen niet voor iedereen weggelegd.

Energiegemeenschappen zijn een alternatief voor individuele actie, aangezien zij consumenten de mogelijkheid bieden zich collectief te organiseren om verschillende energie-gerelateerde activiteiten uit te voeren om in een deel van hun energiebehoeften te voorzien.

De milieu-, sociale en economische voordelen van energiegemeenschappen omvatten de volgende.

2.1. DE ENERGIETRANSITIE VERSNELLEN

Door haar leden in staat te stellen collectief in productiefaciliteiten te investeren, geeft de energiegemeenschap hun toegang tot lokaal geproduceerde hernieuwbare energie en versnelt zij tegelijkertijd de **decentralisatie** en **decarbonisatie** van de energieproductie.

Bovendien nemen de leden van de gemeenschap door hun interactie met de energiemarkt de verantwoordelijkheid voor het energievraagstuk op zich door een beter begrip van energie-gerelateerde uitdagingen.

Energiegemeenschappen maken het energiesysteem democratischer door hun leden in staat te stellen hun eigen beslissingen te nemen (*bv. het bepalen van de prijs van gedeelde elektriciteit*).

Door toe te treden tot een energiegemeenschap kunnen consumenten **autonomer** activiteiten uitvoeren die tot nu toe voorbehouden waren aan de traditionele spelers op de energiemarkt.

2.2. TOEGANG TOT EEN REDELIJKERE EN STABIELERE PRIJS VAN ELEKTRICITEIT

Door het organiseren van activiteiten voor het delen van elektriciteit binnen hun gemeenschappen stellen gemeenschappen hun leden in staat te profiteren van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen tegen een veel aantrekkelijkere en stabielere prijs dan die welke door traditionele leveranciers wordt aangeboden. De prijs van gedeelde elektriciteit is namelijk niet afhankelijk van externe factoren zoals internationale conflicten of speculatie die de prijs van gas en olie beïnvloeden.

Dit economische voordeel kan gepaard gaan met een sociaal voordeel wanneer het delen betrekking heeft op mensen die moeite hebben om hun elektriciteitsfacturen te betalen.

Door lid te worden van een energiegemeenschap kunt u elektriciteit verbruiken tegen een **redelijke en stabielere prijs** in de tijd.

³ Dit is het geval van de prosumer.

3. WIE KAN LID ZIJN VAN EEN GEMEENSCHAP?

Energiegemeenschappen zijn in de eerste plaats gericht op **lokale en niet-professionele energieactoren**.

De **categorieën van personen** die lid kunnen zijn van een energiegemeenschap verschillen naar gelang van het **type gemeenschap**. Voorts kunnen **aanvullende voorwaarden** vereist zijn om **effectieve controle** uit te oefenen⁴ van de energiegemeenschap.

3.1. DE HERNIEUWBARE ENERGIEGEMEENSCHAP

Elke **natuurlijke persoon, lokale overheid**⁵ of **kleine of middelgrote onderneming** (KMO) kan lid zijn van een gemeenschap voor hernieuwbare energie, op voorwaarde dat voor ondernemingen de deelname aan een of meer energiegemeenschappen niet hun voornaamste commerciële of beroepsactiviteit vormt⁶.

De effectieve controle van de gemeenschap voor hernieuwbare energie wordt alleen uitgeoefend door **leden** die zich bevinden **in de nabijheid** van de projecten die door de hernieuwbare energiegemeenschap ontwikkeld worden. Het nabijheidscriterium moet in de statuten van de gemeenschap worden vastgelegd.

3.2. DE LOKALE ENERGIEGEMEENSCHAP

Elke **natuurlijke persoon, overheid**⁷ of **KMO** kan lid zijn van een lokale energiegemeenschap, op voorwaarde dat, voor ondernemingen, de deelname aan een of meer energiegemeenschappen niet hun voornaamste commerciële of beroepsactiviteit vormt⁸.

De effectieve controle van de lokale energiegemeenschap wordt alleen uitgeoefend door **leden** die zich bevinden **in de nabijheid** van de projecten die door de lokale energiegemeenschap ontwikkelde worden. Het nabijheidscriterium moet worden vastgelegd in de statuten van de gemeenschap.

3.3. DE ENERGIEGEMEENSCHAP VAN BURGERS

Elke **natuurlijke of rechtspersoon**, kan lid zijn van een energiegemeenschap van burgers⁹.

De effectieve controle van de energiegemeenschap van burgers wordt echter alleen uitgeoefend door haar **leden** die **natuurlijke personen, lokale overheden of KMO zijn** waarvoor de energiesector **niet** het voornaamste gebied van economische activiteit is en die geen grootschalige commerciële activiteit uitoefenen.

⁴ Onder "**controle**" over een vennootschap wordt verstaan, de bevoegdheid in rechte of in feite om een **beslissende invloed** uit te oefenen op de aanstelling van de meerderheid van bestuurders of zaakvoerders of op de oriëntatie van het beleid. (Art. 1:14 Wetboek van vennootschappen en verenigingen).

⁵ Het begrip « **lokale overheid** » omvat de gemeenten, de intercommunales, de OCMW's, de gemeentelijke verenigingen zonder winstoogmerk, de verenigingen van hoofdstuk XII, de gemeentebesturen, het Iris-ziekenhuisnetwerk, de Berg van Barmhartigheid, de politiezones en de instellingen voor het beheer van de tijdelijke aspecten van de eredienst (zie [plaatselijke-besturen.brussels](https://www.plaatselijke-besturen.brussels)).

⁶ Art. 28quater OELEK.

⁷ Het begrip « **overheid** » is ruimer dan dat van de lokale overheid en omvat: federale, gewestelijke en gemeenschapsautoriteiten, lokale overheden en organisaties van openbaar belang, Europese en internationale instellingen en elke vereniging die door een of meer van deze overheden wordt gevormd.

⁸ Art. 28sexies OELEK.

⁹ Art. 28bis OELEK.

4. WELKE ACTIVITEITEN KUNNEN DOOR EEN ENERGIEGEMEENSCHAP WORDEN UITGEVOERD?

Een energiegemeenschap kan ten minste elektriciteit **produceren, verbruiken, opslaan en delen**.

Er is een belangrijk verschil afhankelijk van het type energiegemeenschap dat in aanmerking wordt genomen. **Hernieuwbare** en **lokale** energiegemeenschappen kunnen elektriciteit alleen uit **hernieuwbare energiebronnen**¹⁰ opwekken. Anderzijds, kan de **energiegemeenschap van burgers** elektriciteit uit **hernieuwbare of fossiele energiebronnen** opwekken.

4.1. ACTIVITEITEN DIE ALLE 3 TYPEN GEMEENSCHAPPEN GEMEEN HEBBEN

Elektriciteit produceren

Een gemeenschap kan in een productie-installatie investeren (*zonnepanelen, windmolen, enz.*) en deze productie aan een elektriciteitsleverancier verkopen.

Elektriciteit delen

Een gemeenschap kan elektriciteit binnen de gemeenschap delen om een deel van het elektriciteitsverbruik van haar leden te dekken.

Het delen van elektriciteit is een nieuwe activiteit die op de elektriciteitsmarkt kan worden uitgevoerd.

Meer info?

[Infotiche "Energiedelen"](#)

Elektriciteit opslaan

Een gemeenschap kan in opslagfaciliteiten investeren (*batterij, elektrische boiler, enz.*) om over een elektriciteitsreserve te beschikken. Meestal gaat deze activiteit gepaard met een andere activiteit (*delen van elektriciteit, opladen van elektrische voertuigen, enz.*)

4.2. ACTIVITEITEN VOORBEHOUDEN AAN ENERGIEGEMEENSCHAPPEN VAN BURGERS EN HERNIEUWBARE ENERGIEGEMEENSCHAPPEN

De onderstaande activiteiten kunnen alleen worden uitgevoerd door gemeenschappen van burgers en hernieuwbare energiegemeenschappen, met uitzondering van lokale energiegemeenschappen.

Energie-efficiëntie

Een gemeenschap kan advies geven over hoe het energieverbruik kan worden verminderd. Zij kan ook financiële steun verlenen om **energierenovatie** mogelijk te maken. Zij kan bijvoorbeeld aanbieden om energierenovatiewerkzaamheden voor te financieren.

Elektriciteitsvoorziening

Een gemeenschap kan als leverancier optreden en elektriciteit aan derden¹¹ leveren. Deze elektriciteit kan door de gemeenschap zelf worden geproduceerd en/of door de gemeenschap worden gekocht van externe producenten. Daartoe zal de gemeenschap, net als andere leveranciers, een **leveringsvergunning voor elektriciteit**¹² moeten aanvragen bij [Brugel](#).

¹⁰ **Hernieuwbare energiebronnen** omvatten windenergie, zonne-energie, omgevingsenergie, geothermische energie, getijden-, golf- en andere mariene energie, waterkracht, biomassa, stortgas, gas uit afvalwaterzuiveringsinstallaties en biogas (art. 2, lid 1, 7bis OELEK).

¹¹ Dat wil zeggen, mensen die geen lid zijn van de gemeenschap.

¹² Onder bepaalde voorwaarden kan een beperkte leveringsvergunning worden verkregen, waarvoor de procedure is vereenvoudigd.

Flexibiliteit van de vraag

Een energiegemeenschap kan flexibiliteitsdiensten aanbieden. Deze activiteit was voorheen voorbehouden aan grote industriële elektriciteitsverbruikers.

Een flexibiliteitsdienst houdt in dat het elektriciteitsverbruik van de leden die aan de activiteit deelnemen en, in voorkomend geval, de elektriciteitsproductie van de gemeenschap naar boven of naar beneden worden bijgesteld naar gelang van de behoeften.

Oplaaddiensten voor elektrische voertuigen

Een gemeenschap kan eigenaar zijn van laadstations en een laaddienst voor elektrische voertuigen aanbieden aan haar leden en/of derden. De elektriciteit voor de laadstations kan worden opgewekt door een eigen installatie en/of door elektriciteit die de gemeenschap koopt van een externe leverancier.

5. HOE CREËER JE EEN ENERGIEGEMEENSCHAP?

De oprichting van een energiegemeenschap vereist verschillende stappen, waarvan de belangrijkste hieronder worden opgesomd. Afhankelijk van het geval kunnen andere stappen nodig zijn.

5.1. MOBILISATIE VAN DEELNEMERS

Een energiegemeenschap is vooral een gemeenschap van personen - natuurlijke of rechtspersonen - die zich verenigen rond een gemeenschappelijk project.

De eerste stap is daarom het mobiliseren van belanghebbenden die bereid zijn samen een energiegemeenschap op te richten. Deze kerngroep kan zich in de loop van de tijd evolueren.

Het is ook belangrijk de projectleider aan te wijzen, die het belangrijkste contact met externe actoren zal zijn en het project vanaf het begin zal begeleiden.

5.2. IDENTIFICEER HET (DE) BEDRIJFSMODEL(LEN)

Voor sommige activiteiten die door energiegemeenschappen kunnen worden uitgevoerd (*b.v. elektriciteit productie, elektriciteit delen*) zijn productiefaciliteiten nodig. Andere activiteiten, zoals de opslag van elektriciteit, vereisen investeringen in specifieke middelen (*bv. batterijen, boilers, enz.*).

In dat geval moet de gemeenschap de beschikbare financieringsmogelijkheden onderzoeken, offertes analyseren en eventueel een installateur inschakelen.

Meer info?

Neem contact op met [Homegrade](#) of de [Facilitator Duurzame Gebouwen](#)

5.3. ONDERTEKENING VAN OVEREENKOMSTEN

De deelnemers aan een activiteit van de energiegemeenschap sluiten elk een overeenkomst met de energiegemeenschap over hun rechten en plichten. De overeenkomst bevat ten minste de volgende elementen¹³ :

- De regels inzake privacy en bescherming van persoonsgegevens;
- De wijze waarop de deelnemer aan de activiteit deelneemt;

¹³ Art. 28quatuordecies OELEK.

- In het geval van delen van elektriciteit, de eerlijke, transparante en niet-discriminerende regels voor het delen en, in voorkomend geval, de facturering van de elektriciteit en de netwerktarieven voor deze elektriciteit;
- De procedure die van toepassing is in geval van verzuim;
- De modaliteiten voor het starten van buitengerechtelijke procedures voor de beslechting van geschillen.

De inhoud van de overeenkomst moet in duidelijke, begrijpelijke en niet-discriminerende bewoordingen zijn gesteld. Hij bevat alle informatie die relevant is voor een goed begrip van de rechten en verplichtingen van de partijen.

Meer info?

[Modelovereenkomsten “Energiedelen binnen een Energiegemeenschap”](#)

5.4. VERZOEK OM VERGUNNING VAN BRUGEL

Elke energiegemeenschap is onderworpen aan de toekenning van een vergunning die door Brugel wordt afgegeven, onder voorbehoud van naleving van de voorwaarden vastgesteld door of krachtens de OELEK¹⁴.

Daartoe moet het [aanvraagformulier](#) van Brugel worden ingevuld en moeten de ontwerpstatuten en -overeenkomsten van de gemeenschap worden bijgevoegd. Binnen 60 dagen brengt Brugel de energiegemeenschap op de hoogte van haar gemotiveerde beslissing. Deze vergunning is geldig voor een periode van 10 jaar, hernieuwbaar.

Meer info?

[Aanvraagformulier](#) voor een vergunning voor een energiegemeenschap (Brugel)

5.5. OPRICHTING VAN EEN RECHTSPERSOON

Een gemeenschap moet noodzakelijkerwijs een juridisch bestaan hebben. Daarom moet een **rechtspersoon** in vrije vorm worden opgericht (vzw, *coöperatieve vereniging*, enz.) - of, indien nodig, een bestaande structuur worden gebruikt door de statuten ervan aan te passen.

Elk gemeenschapsproject heeft zijn eigen specifieke kenmerken, maar ten minste moeten de volgende stappen worden gezet:

- Opstelling en publicatie van de statuten in de *Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad*;
- Aanwijzing van de mensen die zorgen voor het bestuur en beheer van de gemeenschap (*bestuurders*, *president*, *penningmeester*, enz.);
- Open een bankrekening.

Meer info?

Modelstatuten voor een energiegemeenschap beschikbaar op aanvraag bij de Facilitator
[Infofiche “Energiedelen via een energiegemeenschap”](#)

¹⁴ Art. 28sexiesdecies OELEK.

6. DE OPRICHTING VAN EEN GEMEENSCHAP VERGEMAKKELIJKEN

Om u te helpen bij het opzetten van uw energiegemeenschapsproject in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, biedt Leefmilieu Brussel u een ondersteunende dienst aan die wordt aangeboden door de **Facilitator "Energiedelen en Energiegemeenschappen"**.

De Facilitator-dienst biedt gratis ondersteuning aan projectleiders in elke fase van de uitvoering van hun project en biedt verschillende instrumenten om de ontwikkeling van energiegemeenschappen in Brussel te ondersteunen.

Als u gebruik wilt maken van de steun van de Facilitator, hoeft u alleen maar de [online formulier](#) in te vullen. Op basis van deze informatie zal de Facilitator de voortgang en haalbaarheid van het project beoordelen en zo nodig contact opnemen met de projectleider om de begeleiding te starten.

De begeleiding is gebaseerd op het principe volgens hetwelk de acties die nodig zijn voor de uitvoering van het project worden ondernomen door de projectleider, met de steun van de Facilitator.

Facilitator Energiedelen en Energiegemeenschappen

facilitator-edeg@leefmilieu.brussels

www.leefmilieu.brussels/energiedelen